

Kábítószer-használó közösségek nyelvhasználati vizsgálata

Jelige: DMT 626

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3–4
2. Elméleti háttér	4–6
3. Hipotézisek	6–7
4. Anyag és módszer	7–8
5. Eredmények	
5.1. A kifejezések használati köre	8–11
5.2. Időbeli összevetés	11–13
5.3. Kettős attitűd és önmeghatározás	13–14
5.4. Képszerűség és „ki nem mondás”	14–15
5.5. Prevenció a szerhasználók szerint	15–16
6. Következtetések.....	16–18
7. Összegzés és célok	18–19
Irodalomjegyzék	20–22
Függelékek	23–25

1. Bevezetés

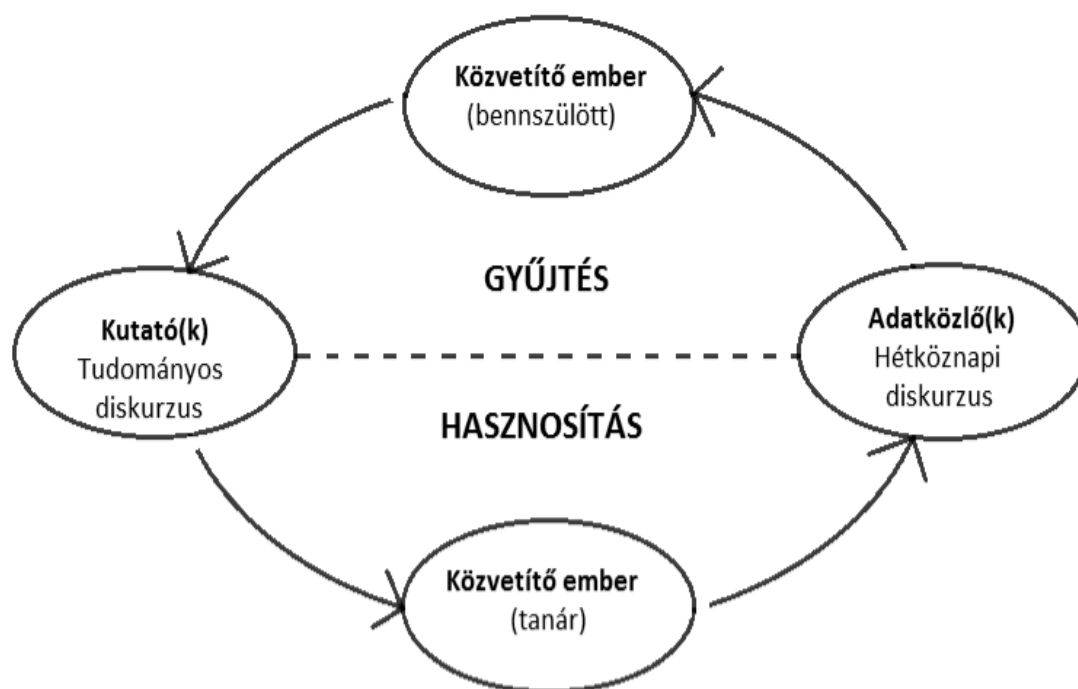
A kábítószer-használó közösségek tudományos feltérképezése és vizsgálata kényes terület, ugyanis a kábítószer-fogyasztás a jelenleg hatályos törvények alapján Magyarországon illegális. A törvényi szabályozás továbbá előírja, hogy az illegális cselekedetről való információt az állampolgároknak kötelessége megosztani a hatósági szervekkel. A kutató így nehéz helyzetbe kerül, ilyen jellegű vizsgálatokra ugyanakkor szükség van. A jelen munka kábítószer-használó közösségek vizsgálatára fókuszál a társas és kulturális viszonyrendszer nyelvi megkonstruálódásának szempontjából. A prevenciós- és rehabilitációs munka úgy válhat hatékonyabbá, ha ismerjük a megszólítani kívánt célcsoportot. A csoport-identitás jegyeket feltérképezve következtetéseket vonhatunk le a prevencióra vonatkozóan, így az újratevezhető és módosítható lesz. Már létrejöttek olyan civil kezdeményezések, amelyek célja a prevenció és a rehabilitáció folyamán, a gyakorlati ismeretekből kiindulva közvetlenebb kapcsolat megteremtése a fogyasztókkal (l. <http://www.kannabiszpont.hu/>; <http://altalap.hu/>). Ugyanakkor általánosabb a jogi szempontú megközelítés. Jelen munka az általánosan elfogadott perspektíva mellett egy másik, tudományosan megalapozott nézőpont kialakításával és bemutatásával világít rá a kérdés összetettségére és különböző nézőpontok létjogosultságára.

Fontos a vizsgált fogalmi rendszer tisztázása, ugyanis a drog és a kábítószer fogalmát nehéz elkülöníteni. A *drog* természetes (főként növényi, ritkán állati) eredetű gyógyszeranyagot jelentetett (vö. drogéria). A 20. században a gyógyszergyártás fejlődése és a szintetikus összetevők térnyerése megváltoztatta, kitágította a jelentését (VERZÁRNÉ DR. PETRI 1979: *drog* a.; ÉKSZ.: 234). A *drog* kifejezést a tudományos munkákban kerülik, szleng kifejezéssé vált. Ilyen értelemben a *drog* jelentése 'kábitószer' (CSIKÓS 1999 alapján). Ugyanakkor a kábítószer és a kábítószer-fogyasztás inkább jogi kategóriának tekinthető. Tudományos diskurzusokban, a pszichoaktív szerek kategóriája alá tartoznak azok a természetes vagy mesterséges anyagok, amelyek az élő szervezetbe kerülve, a központi idegrendszerre hatva megváltoztatják annak működését, funkcióját, illetve hiányuk elvonási tünetekkel jár (VERZÁRNÉ DR. PETRI 1979: *drog* a.). Jelen vizsgálatban a *kábítószer* kifejezés vonatkozik azokra az anyagokra, amik a hatályos törvények szerint illegálisak, a *drog* kategóriája pedig minden olyan anyagra, amely pszichoaktív (kávé, cigaretta stb.). Ez az elkülönítés empirikus módon, a gyűjtött korpusz adatainak alapján állítható fel. A korpuszban az adatközlők többsége a *drog* kifejezést tág jelentésben használja: „*Mindenki drogozik. Nem ismerek olyan embert, aki legalább néha napján ne inna alkoholt, kávé, vagy ne szívná el egy*

cigarettát.” (17. számú adatközlő). A médiában szintén az ilyen használat a jellemző: „Segít a legveszélyesebb droggal szemben is... segíthetnek az alkoholizmus kezelésében...” (<http://444.hu/2014/12/29/ellensegunk-a-varazsgomba-pedig-a-baratunk-is-lehetne/>) a cikkben az alkohol a legveszélyesebb drokként jelenik meg. A HVG egyik írásának a címe: „Az alkohol a legkárosabb drog” (http://hvg.hu/plazs/20101103_alkohol_legkarosabb_drog/). A két kategória még így sem különül el élesen, de erre a későbbiekben térek ki.

2. Elméleti háttér

A vizsgált téma tehát egyszerre tartozik az orvostudomány, a pszichológia, a jog, és a kisebb társadalomtudományok, például a kulturális antropológia (fontos kiemelni, mivel részletes és empirikus feltáró munkák születtek a témában, l. FEJÉR 1997: 4–10) hatáskörébe is. A nyelvészetnek és főleg az alkalmazott nyelvészetnek feladata és célja társadalmilag hasznos eredmények létrehozása, így a téma ebben a keretben is releváns. A társadalmilag hasznos nyelvészet (KONTRA 1995: 137–141) alapelve, hogy a kutatások, vizsgálatok eredményei szervesen visszailleszthetők legyenek a gyakorlatba, ne csak elméleti szinten hasznosuljanak. Ezt a folyamatot a következő ábra (1. ábra) segítségével szeretném szemléltetni:

1. A gyűjtés és a hasznosítás körfolyamata

Az anyaggyűjtés és az eredmények hasznosítása körfolyamatként képzelhető el. Ha a kutató empirikus alapon végzi a kutatását, gyakran egy közvetítő ember bevonásával éri el az adott gyakorlóközösséget (ha maga nem tagja annak). „A kor, és nem, által meghatározott <<beszélőközösségek>> helyett helyesebb <<gyakorlóközösségekről>> beszélni, hiszen a társas struktúrák és viszonyok a beszélők tevékenységeinek gyakorlásában, a társas érintkezés számtalan közös aktusában jönnek létre, alakulnak újra és erősíttetnek vagy változnak meg.” (BARTHA – HÁMORI 2010: 302–303). A közvetítőember a „bennszülött”, azaz a közösség tagja (MÁRKU előadása 2014). A kutató vizsgálati eredményei szintén egy közvetítőemberen keresztül (lehet például tanár, oktató) kerülnek és válnak a hétköznapi diskurzus vagy a mindennapi gyakorlat részévé. Ez nem pusztán tájékoztatás, hanem gyakorlati hasznosítást is jelent. A folyamat repetitív, amennyiben a szakember kellő motivációval rendelkezik az újabb kutatásokhoz. Felmerülhet annak a lehetősége, hogy gyűjtés során nincs szükség közvetítőre, az adott gyakorlóközösségnek tagja az, aki vizsgálni akarja azt. Ám fontos észrevétel, hogy bár ugyanarról a személyről, de nem ugyanarról az identitásról (csoport- és személyes identitás l. BARTHA 1999; BORBÉLY 2014: 21–71) beszélünk, amikor valaki kutatói minőségben vagy más minőségben van jelen. Ilyenkor a közvetítő maga a kutató, aki két különböző identitása között biztosítja az átjárást, ez azonban nehézségeket okozhat a terepmunka elvégzése során.

Vizsgálatomat a külföldön elterjedt paradigma, az interakciós szociolingvisztika (legjelentősebb képviselői: DELL HYMES, JOHN GUMPERZ) keretein belül végeztem el. ALAN BELL rövid összefoglalása alapján az irányzat egyének és kisebb csoportok nyelvhasználatára fókuszál. A társadalom és a nyelv egyaránt jelentős szerepet kap a vizsgálatokban. Diszciplínái: az antropológia, az oktatás és a nyelvészet. Jellemzően mikrovizsgálatokat végez. Tipikus kutatási kérdése hogy, milyen nyelvet használunk egyes szituációkban, módszere pedig a résztvevő megfigyelés. Fő kutatási eredménye, hogy különböző beszélőkkel különböző nyelvi kódok használatosak (BELL 2014: 7–8). Mintául szolgáltak továbbá SUSAN GAL, BARTHA CSILLA, és BORBÉLY ANNA kutatásai. A témával kapcsolatos eddigi kutatások gyakran stigmatizálják az adott kisközösségeket, ugyanis az általános gyakorlat olyan kábítószer-használó csoportok vizsgálata, akik már társadalmilag kirekesztettek. A jelen vizsgálat célja nem a törvénykezés felől megközelíteni az adott témát, hanem a használók felől (alulról építkező vizsgálat), így ráébresztve a tudományos diskurzust arra, hogy nemcsak a társadalmilag kirekesztett egyének és csoportok használnak kábítószereseket, hanem olyan kisközösségek is, akiknek a rendszeres szerhasználata még nem nyilvános a társadalom

számára. Az úgynevezett könnyűdrogok – mint például a marihuána, a hasis, vagy a speed – nem okoznak gyors és látványos leépülést (BECK 2003: 11–57, 519–623), csak hosszú távú rendszeres használat alatt alakulhatnak ki azok a külső és viselkedésbeli jegyek, amik a kialakuló függőséget nyilvánvalóvá teszik. Ezzel együtt az objektivitás is biztosított, ha nem egy eleve negatív (jogilag tiltott) kategorizációból kiindulva végezzük a vizsgálatot. Társadalmilag felelős nyelvészetet csak úgy művelhetünk, ha nem előfeltevésekből kiindulva vizsgáljuk kutatásunk tárgyát, hanem magáról a tárgyról állapítunk meg bizonyos jellemzőket, és ezek alapján vonjuk le a következtetéseket.

3. Hipotézisek

A hipotéziseim a következők voltak: a kábítószer-használó közösségek nyelvi repertoárja és a drogprevencióban alkalmazott nyelvi repertoár nagymértékben különböző. A kábítószer-használó közösségek nyelvhasználati jellemzőinek összegyűjtésével, ez a repertoár összehasonlíthatóvá válik a drogprevenciók nyelvezetével. Mivel empirikus, alulról felfelé irányuló módszerrel dolgozom, az első lépés a fogyasztó közösség vizsgálata, ezt kívánom röviden bemutatni. Felmerülhet a kérdés hogy, mi tekinthető fogyasztóközösségnek. Jelen vizsgálatban a fogyasztóközösséget a rendszeres társas érintkezés, a közös szerhasználat határozza meg. Ebből adódik, hogy nem általánosságban, egy bizonyos réteg (a hasonló vizsgálatokban, általános, hogy a kábítószer-használók rétegére jellemző következtetéseket vonnak le vö. FAZEKAS 1993: 42–59) nyelvhasználatáról tehetünk megállapításokat, hanem a bizonyos kisközösségek vizsgálata alapján, a közös vonásokat kiemelve következtethetünk általánosabbnak mondható jellemzőkre. Miért fontos ez az elvonatkoztatás? A drogprevenció (megelőzési programok: előadások, beszélgetések, szóróanyagok terjesztése stb.) része a középiskolai oktatásnak. Az általam megkérdezett (a jelenleg is zajló interjúk alapján) fiatal felnőttek mind találkoztak már vele valamilyen formában. Az iskolákban törekednek a tanulók megfelelő tájékoztatására, azonban az már változékony képet mutat, hogy ezt milyen eszközökkel kívánják elérni. Általánosságban elmondható, hogy valamilyen felülről jövő eszköztár használata a jellemző: a vonatkozó törvények ismertetése, orvosi szempontok felsorakoztatása, pszichológiai függőség és következményeinek magyarázata. Az ilyen jellegű előadások a *drog* nyíltabb jelentésű fogalmát alkalmazzák (a kifejezés vonatkozik minden olyan anyagra, amely pszichoaktív, kávé, cigaretta stb. is). A kiskorúak számára ezen anyagok (a kávéban, energiatartalomban lévő koffein, a cigarettában lévő nikotin) addiktív hatásának ismerete új információ lehet. Problémás, hogy ezek nem illegális hatóanyagok, az elsődleges szocializáció során szerzett tapasztalat így ellentmondhat az iskolában közvetített

információnak. Az illegális anyagok használatának fogalma összemosódik a legális anyagok használatáéval, ráadásul a tapasztalat (például a szülei dohányoznak, kávéznak) szembekerül a negatív attitűddel. A jogi vagy az orvosi keret ismertetése fontos, ugyanakkor távolító lehet a szakember számára, aki az adott kisközösséget (osztálytermi szituációban) próbálja megszólítani. A felülről építkező eszköztár helyett, érdeemesnek tartom egy alulról jövő, tapasztalati alapon, nem előfeltevésekből kiinduló módszer kidolgozásának megkezdését.

4. Anyag és módszer

A fő munkamódszer – a már részletezett elméleti keret alapján – a beépülő- és a résztvevő megfigyelés volt. Ez a beépülés sok akadállyal jár, hiszen az illegalitás miatt nagyfokú bizalomra van szükség ahhoz, hogy adatot tudjunk gyűjteni. KONTRA MIKLÓS szavait idézve: „A társadalomkutató, ha azt akarja megfigyelni, hogyan viselkednek az emberek, amikor nem figyelik őket, el kell fogadtassa magát azokkal, akiket tanulmányoz. Ehhez pedig hozzátartozhat az illegalitásba vonulás is...” (KONTRA 1991: 364). Jelen vizsgálat esetében ez az illegális cselekedetről való információ birtoklását jelenti. Az adatközlőkkel idő hiányában nem mindig tud kialakulni ez a bizalmi viszonyrendszert ezért minden adatgyűjtés alkalmával jelen van egy közvetítőszemély, aki már eleve a közösség tagja. Az adatközlők 18 és 35 év közötti fiatal felnőttek, rendszeres kábítószer-fogyasztók, vagy azok voltak (előzetes tájékozódás alapján). A rendszeresség itt a havonta a minimum két-három, de inkább több alkalommal való fogyasztást jelenti. Az adatgyűjtés egy előre eltervezett témalista alapján folytatott kiscsoportos (3–5 fő között, a gyűjtőt is beleszámítva) kötetlen beszélgetések folyamán zajlik. Kissé tehát irányított a diskurzus: lehetőleg minden téma szerepeljen, de nem a gyűjtő a témairányító szerep. Az adatgyűjtés valamilyen informális helyszínen történik (szórakozóhely, saját lakás). A témalista a következő: első élményed a droggal, benyomásaid a drogról (ha már leszoktál, miért, ha nem, miért), véleményed a drogról, drog és identitás (minek tartod magad), drogok és fiatalok, drogok és kulturális események (fesztiválok, koncertek, bulik), drogok régen és most („azt használtuk amink volt” vs. dizájnerdrogok), drogok és drogprevenciók (füzetek, konkrét példák, internet), legalizáció, terveid a jövőben (gyerekeiddel hogyan viszonyulsz majd, önmagaddal hogyan viszonyulsz majd). A témalista összeállításában a Repülök a gyógyszerrel című (BAJZÁTH–TÓTH–RÁCZ 2014: 151–190) tudományos riport témái szolgáltak kiindulási alapul. Az alkalmak során a gyűjtő mindig résztvevő is. Nem tölt be kiemelt szerepet, ugyanolyan tagja a csoportos diskurzusnak, mint a megfigyelt alanyok. Ez a pozíció lehetővé teszi számára a beépülést, ugyanakkor jó terepmunkásként törekednie kell a beszélgetés egyensúlyának megtartására, a témák

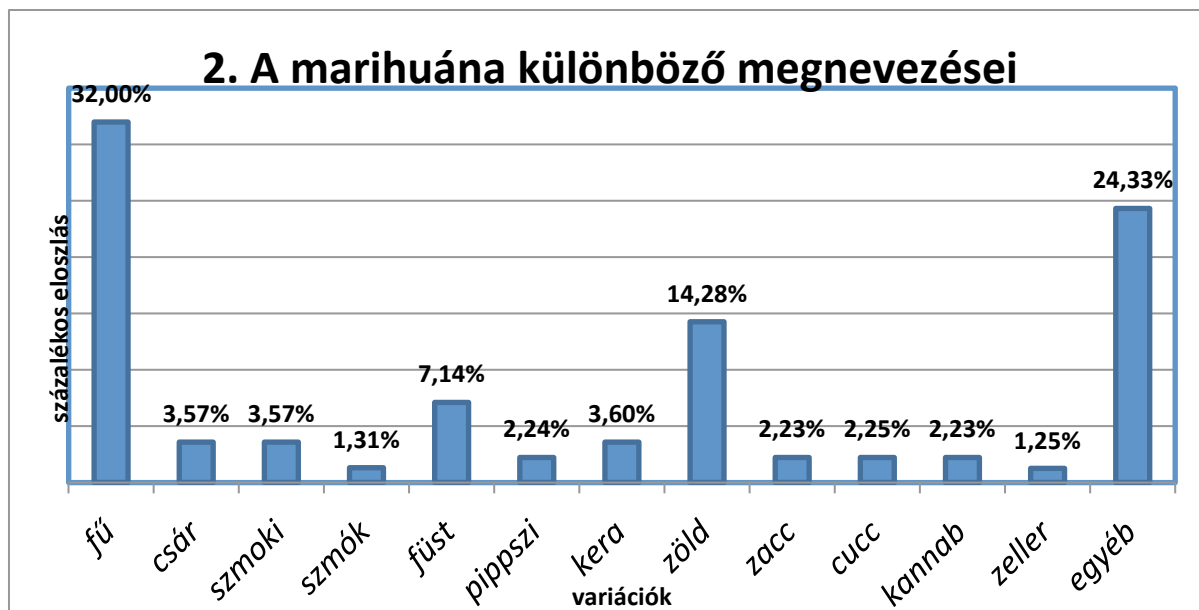
kikérdezésére. Különösen nehéz biztosítani a jó minőségű hangfelvételt, hiszen nem laboratóriumi körülmények között történik a rögzítés. A téma viszont megkívánja a kötetlenebb helyzetet, mivel a kábítószer fogyasztó személyek nyilvánosságtól való félelme az esetleges büntetőeljárás miatt nagymértékű.

A terepmunka második felét a kérdőíves gyűjtés teszi ki. A hangfelvétel közben is folyamatos, mivel felmerülhetnek olyan kérdések, megjegyzések, amik az eddigi beszélgetés során nem fogalmazódtak meg, vagy nem kerültek leírásra. A kérdőívek célja elsősorban, hogy megerősítsék a beszélgetés során elhangzottakat, főként lexikailag, de egyéb vonatkozásban is. A kérdőívet mindenki önállóan tölti ki, de az interjúalanyok közben kommunikálhatnak egymással (a tanár-diák szituáció elkerülése a cél). Egyértelművé kell tenni számukra, hogy a gyűjtő tanulni jött az adatközlőktől, nincsenek helyes, vagy helytelen válaszok a kérdésekre. Az eddigi gyűjtések alapján a korpusz jelenleg 34 kérdőívből és megközelítőleg 10 óra hangfelvételből áll. Az adatok a jövőben bővülni fognak. A hangfelvételek és a lejegyzett szövegek ELAN programmal való annotálása folyamatban van. Az ELAN lehetővé teszi, hogy ne csak külön a lejegyzésben és a hangfelvételben tudjunk keresni, hanem a lejegyzés adott időpillanatát azonnal le tudjuk játszani a felvétel adott időpillanatával.

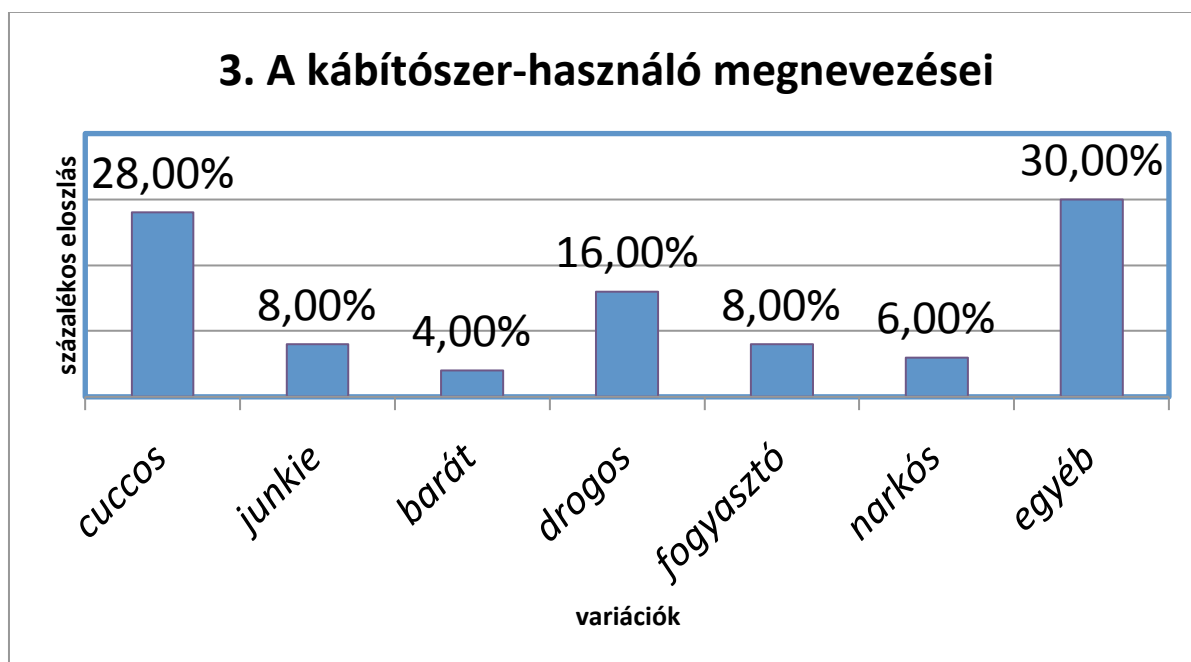
5. Eredmények

5.1 A kifejezések használati köre

A jelenleg meglévő korpusz tanulmányozása során az alábbi jellemzőket állapíthatjuk meg: az adatközlők átlagéletkora 23 év, nemi megoszlásukat tekintve a férfiak vannak többségben. A felvételekből és a kérdőívekből arra következtethetünk, hogy a különböző kábítószerekre és az azokhoz szükséges használati tárgyakra a csoport tagjai saját szóhasználatot alakítottak ki. Ezek a kifejezések az eddig végzett vizsgálatok alapján univerzálisnak látszanak. Az általam kiemelt első példa a *marihuána* különböző megnevezéseinek eloszlása (2. ábra), mely kirajzolja a marihuána különböző névvariánsainak használatát.

A *fű* a korpuszban leggyakoribb, általánosnak mondható. A *zöld* 14,28%-os előfordulása már kevésbé, de még kiemelkedik a többi adat közül. Az *egyéb* kategóriába került nagymennyiségű adat (24,33%) példázza a kifejezések változatosságát. Ezen kategória adatai a következők: *panda, töri, szar, szerződés, moka, móka, voldemort, marcsi, marcsika, marihónalja, motyó, szmé, bele való, pipo, zoli, gandzsa*. Feltételezhető, hogy a kisebb csoportok vagy egyének sajátos megnevezéseket használnak. Ezt a következő példa is igazolja, mely a 'kábitószer-használó' különböző megnevezéseinek százalékos arányát mutatja (3. ábra).

Leggyakoribb a *cuccos* (28%) és a *drogos* (16%), ezek nevezhetők általánosabb érvényességi körűnek. Az *egyéb* kategóriába is sokféle és változatos adat került: *span*, *pajti*, *haver*, *anyagos*, *portörő*, *szettes*, *kelléket használó*, *kábítószeres*, *szívós*, *füves*, *motyós*, *szerekekkel élő*, *kerás*, *ember*, *tépős*. Az egyéb kategória mindkét esetben ilyen sok elemet tartalmazott, ezért nemcsak a teljes korpusz előfordulásait vetettem össze, hanem egyes kisebb csoportoktól származó adatokat is. Következő két táblázatban (4-5. ábra) három kisközösségtől származó adatok csoportosítása szerepel. Az egyes csoportokat, a tagok egymáshoz való szociális viszonyrendszerének ismeretében különítettem el (ismerik egymást, gyakori köztük az interakció, stb.), a csoportok így megfelelnek a gyakorlóközösség kritériumainak).

I. csoport (4, 15, 17 adatközlő)	II. csoport (1,2,3 adatközlő)	III. csoport (9,10, 11 adatközlő)
<i>fű</i> , <i>kera</i> , <i>zöld</i>	<i>fű</i> , <i>csár</i> , <i>szmoki</i> , <i>zöld</i> , <i>füst</i>	<i>füst</i> , <i>zöld</i> , <i>fű</i>
<i>zacc</i> , <i>zöld</i> , <i>kera</i>	<i>fű</i> , <i>szmók</i> , <i>pippszi</i> , <i>ganja</i>	<i>fű</i> , <i>füst</i>
<i>fű</i> , <i>szmé</i>	<i>fű</i> , <i>szmoki</i> , <i>pippó</i> , <i>pipszi</i>	<i>fű</i> , <i>füst</i> , <i>zöld</i>

4. A marihuána megnevezései csoportok szerint

Az első táblázat a marihuána megnevezéseinek változatait tartalmazza a kisebb csoportok szerinti bontásban. Az egyes csoportoknál az adatközlők száma szerepel, az anonimizálás miatt szükséges egyfajta kódrendszer alkalmazása. A *fű* és a *zöld* ebben az esetben nem számít a csoportidentitás kifejezésére használt eszköznek, mivel a 2. ábra alapján általánosan használnak nevezhető. Az első csoportban két esetben megjelenik a *kera* (az egyezéseket félkövér kiemeléssel láttam el) alakváltozat. A második csoportban az egész csoportra jellemző jegynek tekinthető a *szmoki* (a *szmók* itt ugyanannak az alaknak minősül, mivel az angol *smoke* 'füst' kifejezés az alapja) és két esetben a *pippszi* (vagy *pippó*). A harmadik csoport nyelvi repertoárjának a *füst* a része.

I. csoport (4, 15, 17 adatközlő)	II. csoport (1,2,3 adatközlő)	III. csoport (9,10, 11 adatközlő)
<i>narkós</i>	<i>cuccos</i>	<i>span</i> , <i>fogyasztó</i>
<i>cuccos</i> , <i>drogos</i>	<i>junkie</i> , <i>cuccos</i>	<i>drogos</i> , <i>junkie</i>
<i>cuccos</i> , <i>portörő</i>	<i>cuccos</i>	<i>fogyasztó</i>

5. Az LSD megnevezései csoportok szerint

A 'kábitószeres' jelentésben előforduló adatokat az előbb vázolt kategorizáció alapján szintén összevettem egymással. A 3. ábra alapján ebben az esetben a *cuccos* és a *drogos* előfordulásokat nem vettem figyelembe. Végül egyik csoportban sem találtam egyezést, csak a harmadikban a *fogyasztó* szerepelt két esetben. Ennek a pozitív egyezésként való regisztrálása sem egyértelmű, hiszen a 3. ábra alapján elmondható, hogy a *fogyasztó* szintén nagy számban (8%-ban) szerepelt az előfordulások között. Azokat az adatokat, amik 10% alatt szerepeltek, nem tekintettem általános használatúnak.

5.2. Időbeli összevetés

Feltételeztem továbbá, hogy ezek a kifejezések folyamatosan és gyorsan változnak. Így az általam gyűjtött korpusz adatait összevetve két, a kilencvenes években gyűjtött anyaggal, azok eltérést fognak mutatni. Szemléltetésként két példán keresztül (6-7. ábra) vizsgáljuk meg az egyezéseket és a különbségeket. A 6. ábrán Láthatjuk a *hasis* megnevezését a három korpuszban.

<i>hasis</i> fn., arab		
FAZEKAS 1993	JÓZSA 1995	Saját gyűjtés
<i>barna</i>	-	<i>barna</i>
<i>haska</i>	<i>haska</i>	<i>haska</i>
<i>csoki</i>	<i>csoki</i>	<i>csoki</i>
<i>csarasz</i>	<i>csarasz</i>	<i>sportszelet</i>
<i>sit</i>	<i>kő</i>	<i>zselé</i>
<i>szar</i>	<i>haskó</i>	<i>pocakos</i>
<i>afgán</i>	<i>hasis</i>	<i>hasis</i>

6. A *hasis* különböző megnevezései

Az első oszlop tartalmazza FAZEKAS 1993-as adatait, a második JÓZSA 1995-ös, a harmadik pedig a saját korpusz eredményeit. Az adatok néhol teljes egyezést mutatnak, például a *haska* vagy a *csoki* esetében, másutt viszont részleges egyezést figyelhetünk meg, a *barna* vagy a *hasis* két korpuszban található meg. Vannak egyedi előfordulások, ilyen a *zselé*, a *kő*, vagy az *afgán*.

A 7. ábra szemlélteti az LSD megnevezését a három korpuszban. Teljes egyezést csak a *bélyeg* előfordulásánál találhatunk. Az *acid* és az *eszid* egy alaknak is tekinthető, de mivel a két szerző külön kezeli a két változatot, így ezt az elválasztást megtartottam. A *lecsó* csak a két kilencvenes évekbeli korpuszban fordul elő. Egyedinek számít a *trip* és a *lap*.

LSD fn., rövid. 'lizergsav -dietilamid'		
FAZEKAS 1993	JÓZSA 1995	Saját gyűjtés
<i>bélyeg</i>	<i>bélyeg</i>	<i>bélyeg</i>
-	<i>acid</i>	<i>acid</i>
<i>eszid</i>	<i>eszid</i>	<i>lap</i>
<i>lecsó</i>	<i>lecsó</i>	<i>papír</i>
-	<i>trip</i>	-

7. Az LSD különböző elnevezései

A korábbi korpuszokban nincs adat az újkeletű szintetikus drogok, az úgynevezett dizájnert drogok elnevezésére, sem a használatukkal kapcsolatos kifejezésekre. Ezek a szerek folyamatosan változnak és az újak keletkezése is folyamatos. A használók a kreatív nyelvhasználat segítségével új kifejezéseket hoznak létre vagy már létező kifejezéseket vonnak el rájuk. Erre jó példa a következő részlet a *zene* jelentéséről:

Összefoglaló név. Minden új dologra, ami bejön, olcsó, azt zenének hívják. Ha zenét mond, akkor hoz valamit...vagy felmegy tőle, vagy lemegy, vagy szétvan... egyik héten ez van nála, másik héten az. (11. számú adatközlő).

A különböző *szintetikus kábítószer*ek megnevezése nem egységes. Legtöbb esetben a bennük lévő vegyületek alapján különböztetik meg őket: *5meodalt*, *2CC*, *MDMA*, *AMT*, *bk-MDMA*, *MXE*. Esetleg valamilyen összefoglalónéven említik: *szinticucc*, *dizájnerdrog*, *zene*.

5.3 Kettős attitűd és önmeghatározás

Mik pontosan dizájnerdrogok vagy szintetikus kábítószerek? A HVG Pszichológia szenvedélybetegségekről szóló különszámában a következő meghatározást találjuk: „Most a speed hatású dizájnerdrogok vannak divatban. A társadalom és az egész szcena is változik. A heroint és a kokaint már egyre nehezebb átjuttatni a határokon, viszont a speedet és a dizájnerdrogokat a helyszínen is elő lehet állítani... senki sem ismeri pontosan a hatásukat, mert annyira primitíven állítják elő, hogy azt sem lehet tudni, melyik tablettában mekkora dózis hatóanyag van.” (HVG PSZICHOLÓGIA 2014/2: 16–18). A vizsgált csoportok negatívan állnak az említett szintetikus szerekhez. A média hatására kialakult sztereotípiák alapján a súlyos kábítószerfüggőkhöz (heroint fecskendezők) és a tinédzserek korosztályához kötik a használatát. Olcsónak, könnyen beszerezhetőnek, veszélyesnek tartják ezeket: „*Nem tudod mi van benne, senki sem tudja.; Kurvára vigyázni kell, mert sose tudod, hogy mit kapsz.* (2. számú adatközlő), ennek ellenére fogyasztják, mivel hozzáférhetőbbek, mint a „hagyományos kábítószerek”. Míg a hagyományos kábítószereknek kultúra- és közösségteremtő erőt tulajdonítanak, addig a dizájnerdrogok esetében ez a funkció nem jelenik meg: *Én ezt nem tartom egy kultúrának, szerintem ez nem az. A fű az más, az az. Meg az alkohol is. Az ópium volt még, ami kultúra, meg az LSD, de a dizájner meg a praidrogok ez már a, ez már a modern kornak a hülyesége.* (1. számú adatközlő). A dizájnerdrogok gyors térnyerése mégis folyamatos, melynek egyik oka lehet – a korpusz alapján –, hogy a közösség számára a különböző szituációkban különböző drogok használata konvencionális: „*ha én el akarok menni kocsmába, oda szerintem egy spangli elillik, de hogy én ott be ekizzek...* (2. számú adatközlő); *Ha valamilyen szintetikát nyomok, azt én tényleg akkor, ha egy olyan buliban vagyok, például fesztiválon.*” (4. számú adatközlő). Amíg bizonyos szituációkhoz (például léteznek olyan fesztiválok, amik a kábítószer fogyasztás jegyében születtek: Ozora, Sun fesztivál, Reggae Camp) különböző drogok használata kapcsolódik, addig mindegyik drogfajtának lesz kereseti piaca. Ezen keresztül érthetővé válik az az ellentmondás, ami a dizájnerdrogok megítélése és használata között feszül.

Hasonló ellentmondás mutatkozik a kábítószer-használók önmeghatározásában, ami későbbi, a prevencióval összevető vizsgálat szempontjából lényeges kérdés. Önmagukat a szerhasználók nem tartják függőnek, csak alkalmi használónak:

Fogyasztónak... ha nincsen lehetőségem, nem vágom fel az ereimet, vagy kötöm fel magam, vagy bármi ilyesmi. (9. számú adatközlő)

Meg kéne fogalmazni, mi a függőség. (10. számú adatközlő)

Identitásuk szerves részének tartják a különböző pszichoaktív anyagok fogyasztását, a függőséggel viszont nem azonosulnak. A függőséget nem orvosi vagy pszichológiai értelemben vett függőségnek, hanem a társadalom által rájuk ruházott negatív megkülönböztető kategóriaként is értelmezik. A kábítószer fogyasztást egy választásnak és nem egy önkéntelen cselekedetnek tartják. Amíg ezt így ítélik meg, nem tudnak elindulni a rehabilitáció útján. A kábítószer fogyasztás mint közösségi élmény jelentős szerepet játszik a társas interakció során, egyes közösségeket ugyanis ez a rendszeres tevékenység tart össze. A fiatal felnőttek esetén ez a függőség nem lehet még időben olyan régóta tartó, hogy annak hosszú távú egészségügyi és szociális következményei nyilvánvalóvá váljanak a használók számára. Önmagukat a függőséget kezelni tudó személyként jelenítik meg: „*Én sose fogyasztottam ezekből egyszerre sokat, én is azért spuriztam, meg én is ekiztem igazából, de sosem éreztem azt, hogy nekem ennél több kell. Én mindig tudtam, hogy mikor van az, hogy na ez így pont fasza. Tényleg.*” (3. számú adatközlő). Amíg ez az attitűd nem változik negatív irányba, addig a függőség nem realizálódik a használóban. A közösségi élmény, a társas interakció által adott pozitív élmény a meghatározó szempont számukra.

5.4. Képszerűség és „ki nem mondás”

A közösségek diskurzusai során gyakran megfigyelhető a „ki nem mondás” jelensége. Ez azokat az egyéneket, akik nem tagjai a közösségnek, ellehetetleníti az információ megértésétől. A közösség kifejezi divergáló szándékát. A beszélgetésből kizárja azokat, akik nem ismerik a közösség illegális tevékenységét, nem osztoznak benne a tagokkal. Erre elsősorban a már említett illegalitás miatt van szükség. Bizonyos nyelvhasználati színterek esetében, ahol nő a tettenérés veszélye – például az internetes portálokon vagy telefonos kommunikáció során – olyan kifejezések használatosak amik konvencionálisan más jelentéssel bírnak. Például: „mi a marihuána megnevezése ha nem, mondhatod ki?” kérdésre adott válaszok a következők voltak: *nasi, képregény, nyomtatópapír, festék, perc, nyugtató, zöltség, pálinka, kenyér*. A csoport tagjai közt létezik egy másik, a tagok közti megegyezésen alapuló jelentés. A közösségen kívül ezek nem rendelkeznek ezzel a háttérben húzódó jelentéstartalommal. Ha egy kívülálló elolvassa vagy hallgatja a kommunikációt, így nem következtethet az illegális cselekedetre és annak tárgyára, jelen esetben a marihuánára. Ezek

az elnevezések megkönnyítik a kábítószer adás-vételt is. Másrészt ezekben a kommunikációs helyzetekben nagymértékű a ki nem mondott információ. Ez a jelenség nemcsak a formális helyzetekben figyelhető meg, hanem a teljesen informális (jelen esetben biztonságos) helyzetekben is. Erre példa a következő interjúrészlet:

„Mi még régen lógtunk elég sokat meg minden és így kijöttek hozzám és annyira megnyugtatót maga a közeg, fönn voltunk nálunk a felső szinten, senki nincs ott csak én voltam a felső szinten, és én mondtam hogy én mindig kiszállok, hogyha nem kell, és ők mondták hogy oltsuk be nekik nem kell és én elszívtam egyedül.” (3. számú adatközlő).

A történetmesélés során végig nem konkretizálódik, hogy miről van szó, a szívás tevékenysége is csak a legvégén jelenik meg. Nincs szükség konkretizálni, nyelvileg explicitté tenni, mivel a csoport tagjai értik, hogy az *oltsuk be* kifejezés egy marihuánás cigarettára vonatkozik, sima cigarettára nem használnák ezt. A közös tudáskeret (kábitószeres élmények) és a kialakult nyelvi konvenció megszabja, hogy jelen interakcióban mik a konvencionálisan használt kifejezések. A kommunikációs szituáció informális, mivel csak a kisközösség tagjai vannak jelen, mégis folyamatos a „ki nem mondás” eszközének használata.

Az eddigi tanulmányok kiemelik, hogy a kábítószer használóknál megfigyelhető a képszerű gondolkodás és a képszerű leírásmód. Az általam vizsgált korpuszban szintén gyakoriak a képszerű leírásmódok. Ugyanakkor általánosításnak tartom azt a kijelentést, hogy a képszerű gondolkodás csak a kábítószer használókat jellemezné. A *trippek* leírása tartalmaz nagymértékben képszerű eszközöket: *„a pázsit, a fű olyan volt mintha így vibrált volna, ilyen fények futkoztak volna végig rajta, mint az avatarba, esküszöm mint az avatarba úgy nézett ki az erdő, az éjjeli erdő, csak egyszerűen nem olyan koromsötét, meg nem világított, csak szürkület volt, csak olyan nagyon tompán világítottak a növények meg a fák...” (5.adatközlő).* Az adatközlők önbevallása szerint, a *trippek* olyan tapasztalatok, amiket eddig kizárólag bizonyos kábítószerek befolyása alatt éreztek. A képszerűség eszköze így segít egymással megosztani a tapasztaltakat. Véleményem szerint ez egy nyelvi kifejezőeszköz és nem egy kialakult gondolkodásmód, mint ahogy azt az eddigi kutatások leírják (vö. FAZEKAS 1995: 42–59).

5.5. Prevenció a szerhasználók szerint

A kutatás későbbi, és egyben fő célja a drogprevenációs módszerek és stratégiák összegzése után a két korpusz összevetése. Így a jelen vizsgálatban is fontos szerepet játszott

a prevencióval kapcsolatos attitűdök felmérése. A drogprevencióról és annak nyelvéről a következő megállapításokat, értéktételeket tették a résztvevők:

Ez ilyen elrettentésnek van. Én a fűnél olvastam olyan élményt, hogy bármelyikőtök elolvasná nyilvánvaló lenne, hogy az LSD alatt történt. (10. adatközlő)

Nem az igazság. (7. adatközlő)

Nem feltétlen hazugság, csak a legeslegrosszabb esetet írja le felnagyítva. (12. adatközlő)

Hozzáállásuk negatív, a prevenciók stratégiáját rossznak, eredménytelennek tartják. Az empiria hiánya és a hamis információ közlése volt a legtöbbször felmerülő kritika. Az alapvető kommunikációs elvárás az igazság közlése és a torzítás mértékének minimalizálása sérül. A prevenciót manipulatívnak gondolják, fő eszközeként a félelem és a pánikkeltés manifesztálódott. A nyilvános manipuláció ellenérzést vált ki. Prevencióval kapcsolatos empirikus vizsgálatok nagymennyiségű elvégzése lenne indokolt, hiszen a prevenció stratégia csak úgy módosítható és változtatható, ha rendelkezünk visszajelzésekkel a megszólítani kívánt rétegtől. A korpusz alapján (bár ez csak egy mikrovizsgálat) a prevencióról alkotott vélemény rendkívül negatív. Az adatközlők nevetségesnek, felháborítónak tartják a különböző módszereket.

6. Következtetések

A kábítószer-használó közösségek nyelvéről tehát a következőket állapítottam meg: a különböző kifejezések használati köre nem egységes az egész kábítószer-fogyasztó közösség rétegére nézve. A korábbi kutatások korpuszainak adatait (l. CSIKÓS 1999; FAZEKAS 1993: 42–59; JÓZSA 1995) az egész réteg nyelvi repertoárjának részeként határozták meg. A saját vizsgálatom alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a különböző kisebb közösségekben végzett mélyfúrások láthatóvá teszik, hogy a használt kifejezések csak részben univerzálisak (például a *fű*, vagy a *zöld* 'marihuána' jelentésben, a *cuccos* vagy a *drogos* 'kábitószert fogyasztó' jelentésben) a kábítószer használók rétegére. Részben viszont találunk olyat is, ami csak az adott kisközösségekre, egyénekre jellemző (ilyen a *kera*, a *szmoki*, a *pippsi* vagy a *füst*). Ez nem két élesen elválasztható kategória, hiszen az egyes kisközösségek átfedésben vannak egymással, nagyobb közösségekké kapcsolódnak össze. Ugyanakkor a közösségen belüli egyedi kifejezések használata közösség-összetartó elemként funkcionálhat. Mivel nem általános ezeknek a kifejezéseknek a használata, így a prevenció során sem általánosíthatunk.

Minden prevenciós helyzetben fontos lenne a külön hallgatóságra tervezés, hiszen minden közösségben más és más a konvenció.

Az idő dimenzióját tekintve úgy tűnik, hogy az úgynevezett hagyományos (régóta ismert és alkalmazott) kábítószeres esetében nem, vagy kevésbé változik a közösségek által használt specifikus nyelvi repertoár. A két kilencvenes évekbeli korpuszban megtalálhatóak bizonyos elemek, amik egyezést mutatnak az általam gyűjtött korpuszsal. Ilyen egyezés a *hasisra* használt *csoki* vagy a *haska*, az LSD-re a *bélyeg*. Új, a két régebbi korpuszban nem megjelenő adatokkal is találkozunk, a *hasis-ra* a *pocakos*, a *sportszelet* és a *zselé*, az LSD-re a *papír* és a *lap*. A folyamatosan és gyorsan változó szintetikus drogok esetében már más tapasztalhatunk. Ezekről nem születtek összefoglaló munkák eddig, mivel a dizájn drogok piaca az utóbbi években kezdett szélesedni. Hosszú távú élettani hatásuk egyelőre nem ismert. A használók megnyilatkozásai alapján félnek ezektől a szerektől, mégis alkalmazzák azokat. A dizájn drogok esetében a nyelvi kreativitás működik: *krokodil*, *béka*, *dzsina*, *kati*, *metket*, *zene* stb. A feltételezésem tehát, miszerint a kilencvenes évek korpuszaihoz képest nagyarányú változás tapasztalható, részben nem igazolódott, hiszen a kilencvenes években használt kifejezések ma is részei a nyelvi repertoárnak. Részben viszont igazolódott, mivel az új keletű *szintetikus kábítószeres* gyors változása folyamatosan új kifejezések létrehozását indukálja.

A félelem ellenére való használat egyik oka lehet a könnyű hozzájutás. A másik a különböző drogok, különböző szituációkban való konvencionalitása. Demetrovics Zsolt *Droghasználat Magyarország táncos szórakozóhelyein* című munkájában (DEMETROVICS 2001: 75–78) megállapítja, hogy az alkohol elsősorban a táncos szórakozóhelyekhez kötődik a fiatalok körében. Az olyan kábítószeres fogyasztása, mint a kokain, szintén ehhez kapcsolható. Ebből kiindulva feltételezhetjük, hogy a különböző terek különböző anyagok használatát hívják elő. És nemcsak a különböző terek, hanem a különböző események is: „*egy goa buliban elmegy egy bélyeg, egy rock koncerten már kevésbé.*” (4. számú adatközlő). Tehát a különböző események és alkalmak meghatározzák, keretet adnak (framing) a különböző drogok használatának.

Két fő jellemzője a diskurzusoknak: a „ki nem mondás” és a képszerű történetmesélés. Az implicit információ-átadás, a „ki nem mondás” jelensége jelentős funkcióval bír a kábítószer-használók közötti diskurzusok során. Egyrészt kifejezi a csoport zártságát, másrészt erősíti a csoporton belül kapcsolatrendszert és a csoportidentitást. Ugyanakkor az illegalitás szempontjából egyfajta biztonságérzetet teremt. Mértékét befolyásolják a

különböző nyelvhasználati szinterek, de informális helyzetben is gyakran használt eszköz. A másik leggyakrabban előforduló eszköz a képszerű ábrázolásmód a történetmesélésben. A témával foglalkozó eddigi kutatások ezt a kábítószer-fogyasztók megváltozott képszerű gondolkodásmódjának tulajdonítják. Véleményem szerint ez nem egyértelműen a kábítószer hosszú távú hatásaihoz köthető, hanem a hatóidő alatt tapasztalt élmények, érzetek, benyomások leírását segíti elő.

A prevencióval kapcsolatban negatív előítéletek fogalmazódtak meg. Az adatközlők helytelennek, rossznak tartják a különböző rehabilitációra és megelőzésre alkalmazott módszereket. Arra kérdésre, hogy miként lehetne jobbá tenni a prevenció és rehabilitáció stratégiáit, viszont nem tudják a választ. Az egyetlen általuk kiemelt, fontosnak tartott szempont, az empiria hiánya: „*olyannak kéne csinálnia, aki tudja miről beszél, mert átélte ő is.*” (6. számú adatközlő).

7. Összegzés és célok

A kábítószer-használó 18 és 35 év közöttiek nyelvi repertoárját vizsgálva felfedezhetők olyan egységes tendenciát mutató kifejezések, amik az egész fogyasztói rétegben használatosak. Ilyen a *fű*, a *zöld*, a *cuccos* és a *drogos*. Ugyanakkor a kisebb csoportokra, egyénekre nagyfokú nyelvi kreativitás jellemző. A kisközösségekben használatos kifejezéseket a csoportban elfogadott konvenciók határozzák meg. A csoporthoz tartozó tagok, a csoport illegális tevékenységét és az ehhez szükséges eszközöket, kellékeket más, külső tagok által nem, vagy nem ilyen értelemben dekódolható, sajátos alakokkal nevezik meg. Így ez eddigi felfogás, miszerint a kábítószeresek egész rétegének nyelvi jellemzőiről tehetünk megállapításokat érvényét veszti. A hagyományosnak mondható kábítószeresek (*marihuána*, *hasis*, *LSD*, *kokain*) megnevezése a kilencvenes években gyűjtött korpuszokkal egyezéseket mutat. Az új szintetikus kábítószerokról még nem készült hasonló korpusz. Elnevezésük – ahogy az összetételük is – folyamatosan változik. A vizsgált közösségek használnak ilyen szereket, annak ellenére, hogy negatív attitűddel viszonyulnak hozzájuk. Ezeknek a kábítószereseknek a gyors térnyerését csak úgy érthetjük meg, ha különböző szempontú vizsgálatoknak vetjük alá használóit.

A közösség tagjai önmagukat nem tekintik függőnek, csak használónak. Bár a függőség fogalmát még tudományosan is nehéz definiálni, a kábítószer-használat problémáját időben fel kell ismerni, ahhoz hogy a rehabilitáció megkezdődhessen. A fogyasztók tevékenysége a

társadalom nagy része által megbélyegzett, tiltott, ugyanakkor bizonyos közösségekben mégis elfogadott (a külföldi legalizáció ismert az adatközlők számára). Ez a kettősség hatással van az identitásukra. A prevencióval kapcsolatban negatív a megítélésük, viszont nincs olyan konkrét elképzelésük, amivel azt hatékonyabbá lehetne tenni. Az empiria szükségessége fogalmazódik meg bennük, mint lehetőség.

Ebből a mikrovizsgálatból kiderül, hogy hasznosabb lenne új rehabilitációs stratégia megtervezése a függőknek, emellett új prevenciós stratégia kidolgozása a kiskorúak számára. A hagyományos osztálytermi tanár-diák szituáció helyett kevésbé formális beszédhelyzet kialakításával (csoportos beszélgetés stb.), közelítő stratégiák alkalmazásával, alulról építkező módszerekkel kialakíthatók és hasznosíthatók lennének különböző gyakorlatok. A probléma a dizájn drogok gyors térnyerése miatt rendkívül aktuális. Magyarországon az igen szigorú törvényi szabályozás és büntetőjogi eljárás ellenére terjed a kábítószeres fogyasztás.

Ahhoz, hogy a probléma részletesebben feltárható legyen, tanulmányozni kell a prevenció nyelvét is, ezért a vizsgálat folytatását nemcsak megalapozottnak és célszerűnek, hanem szükségesnek és elengedhetetlennek tartom. A két vizsgálat eredményeinek összevetése megfelelő alapot nyújthat egy új stratégia kidolgozásához. További elemzési szempontok beépítése szükséges a későbbiekben. Jelen kutatás viszont nem egy merev elemzési keretrendszerrel dolgozó vizsgálat, hanem egy előfeltevésektől mentes kvalitatív módszereket alkalmazó mélyfúrás. Fontos tehát kiemelni, hogy ez csak az első lépése egy komplexebb, összetettebb munkának, amit a jövőben egy nagyobb és változatosabb korpuszsal (prevenciós előadásokon való részvétel, addiktológusokkal készített interjúk stb.), kiterjesztett elemzési szempontrendszerrel folytatni kívánok.

Jelen vizsgálat egy korábbinál árnyaltabb és pontosabb képet kíván adni a kábítószer fogyasztó közösségek szociokulturális, nyelvi, valamint társas viszonyairól. A kutatás tágabb célja, hogy megvizsgálja és felderítse a drogprevenció nyelvhasználati jellemzőit, stratégiáit, majd a kapott eredményeket összevesse egymással. Másik cél a tudományos diskurzus részévé tenni a témát (nyelvészeti szempontból elenyésző az eddigi vizsgálatok száma CSIKÓS 1999; JÓZSA 1995; FAZEKAS 1993: 42–59), valamint a társadalmilag hasznos nyelvészet szellemében jelen munka eredményeit, megállapításait alkalmazhatóvá tenni a későbbi prevenciós munkában. A társadalmilag hasznos nyelvészet legfőbb elvét követve ez valamilyen gyakorlati hasznosítást jelent, ami az alapvető fontosságú tájékoztató jellegén túl a közösség épüléséhez is hozzájárul.

Irodalomjegyzék

- BAJZÁTH SÁNDOR – TÓTH ESZTER ZSÓFIA – RÁCZ ZSÓFIA 2014. Repülök a gyógyszerrel. L' Harmattan kiadó. Bp. 151–190.
- BARTHA CSILLA 1999. A kétnyelvűség alapkérdései: Beszélők és közösségek. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp.
- BARTHA CSILLA – HÁMORI ÁGNES 2010. Stílus a szociolingvisztikában, stílus a diskurzusbán: Nyelvi variabilitás és társas jelentések konstruálása a szociolingvisztika „harmadik hullámában”. In: Magyar Nyelvőr 134. 298–321.
- BECK JUDIT 2003. Nagy drogkönyv. Glória kiadó. Bp. 11–57, 519–623.
- BELL, ALLAN 2014. The Guidebook to Sociolinguistics. West Sussex. 7–8.
- BORBÉLY ANNA 2014. Kétnyelvűség. L'Harmattan Kiadó. Bp. 21–71.
- CSIKÓS KRISZTINA 1999. Heroinból kukac? Szóalkotásmódok a magyarországi kábítószer-fogyasztók szlengjében.
<http://aida.lib.jgytf.uszeged.hu/~toth/Alknyelv/szakdolgozatok/kriszta.htm> utolsó elérés időpontja: 2014. 12. 28.
- DEMETROVICS ZSOLT 2001. Droghasználat Magyarország táncos szórakozóhelyein. L'Harmattan. Bp. 75–78.
- ÉKSZ. = Magyar Értelmező Kéziszótár szerk. PUSZTAI FERENC szerk. 2003. Akadémiai Kiadó. Bp. 234.
- FAZEKAS ERZSÉBET 1993. A kábítószeresek nyelvhasználatáról. In: KISS JENŐ szerk. Egyetemi szociolingvisztikai dolgozatok I. Magyar Nyelvtörténeti, Dialektológiai, Szociolingvisztikai Tanszék. Bp. 42–59.
- FEJÉR BALÁZS 1997. Az LSD kultusza. In: MTA PTI Etnoregionális Kutatóközpont munkafüzetek 48. MTA Politikai Tudományok Intézete, Etnoregionális Kutatóközpont. Bp. 4–10.
- JÓZSA BARBARA 1995. A magyarországi kábítószer fogyasztók szlengje.
http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/szakdolg/jozsa_b.htm utolsó elérés időpontja: 2014. 12. 28.
- KONTRA MIKLÓS 1991. A terepmunkás dilemmái. In: BUKSZ. 3: 362–366.
- KONTRA MIKLÓS 1995. Hasznos nyelvészet. Fórum Kisebbségkutató Intézet. Somorja. 137–141.
- MÁRKU ANITA 2014. Kárpátaljai magyarok című előadása. Szóbeli közlés. ELTE BTK alkalmazott szociolingvisztika kurzus. Bp.

VERZÁRNÉ DR. PETRI GIZELLA 1979. Drogatlasz: A drogok mikroszkópikus vizsgálata.
Medicina Könyvkiadó. Bp. : *drog* a.

Újságcikkek, honlapok

Ellenségünk a varázsgomba, pedig a barátunk is lehet <http://444.hu/2014/12/29/ellensegunk-a-varazsgomba-pedig-a-baratunk-is-lehetne/> utolsó elérés időpontja: 2014. 12. 28.

Az alkohol a legkárosabb drog http://hvg.hu/plazs/20101103_alkohol_legkarosabb_drog/ utolsó elérés időpontja: 2014. 12. 28.

„Olyan nincs hogy lemondani valakiről” interjú FUNK SÁNDORRAL. In HVG Pszichológia 2004/2. HVG kiadó. Bp. 16–18.

<http://altalap.hu/> utolsó elérés időpontja: 2014. 12. 28.

<http://drogriporter.hu/> utolsó elérés időpontja: 2014. 12. 28.

<http://www.c3.hu/~drogstop/> utolsó elérés időpontja: 2014. 12. 28.

<http://www.kannabiszpont.hu/> utolsó elérés időpontja: 2014. 12. 28.

<http://www.kekpont.hu/> utolsó elérés időpontja: 2014. 12. 28.

Függelékek

1. melléklet: a gyűjtés során használt kérdőív

Nem: Kor:

Most szeretném, ha válaszolnál néhány kérdésre! Egy-egy meghatározásra bármennyi választ beírhatsz!

1.Hogy nevezik, nevezed:

A marihuánát:

A marihuánát, ha nem mondhatod ki (telefonban, facebookon stb.):

A hasist:

A marihuánás cigarettát:

Az eszközt, amit arra használsz, hogy belemorzsolj és tekerj rajta:

Amit a cigi végébe teszel (kis összegurított papír):

A marihuánaként eladott, de nem eredeti marihuánát:

Amivel őrlni kell:

A papírt:

A különböző eszközöket, amikből szívni lehet:

A gombát:

2. Nevez meg egyéb marihuána származékokat, amiket ismersz:

3. Különböző trükkök a füsttel (pl kifújod a szádon és beszívod az orrodon), ha ismersz ilyet, röviden határozd meg mit jelent!

4. Hogy nevezik a mi generációnkban divatba jött szintetikus drogokat:

5. Sorold fel, amikről hallottál!

6. A *kokain* különböző megnevezései:

7. A *speed* különböző megnevezései:

8. Mi mondasz arra, aki *drog hatása alatt áll*:

9. Hogy hívod, aki *drogozik*:

10. Bármilyen, ami még eszedbe jut a témával kapcsolatban, de még nem írtad

2. melléklet: a beszélgetéskor használt modulháló

- Első élményed a droggal
- Benyomásaid a drogról (ha már leszoktál miért, ha nem miért)
- Véleményed a drogról
- Drog és identitás (minek tartod magad)
- Drogok és fiatalok
- Drogok és kulturális események (fesztiválok, koncertek, bulik)
- Drogok régen és most („azt használtuk amink volt” vs. dizájnerdrogok)
- Drogok és drogprevenciók (füzetek, konkrét példák, internet)
- Legalizáció
- Terveid a jövőben (gyerekeiddel hogyan viszonyulsz, önmagaddal hogyan viszonyulsz)